

Daně z pohledu veřejného mínění – únor 2011

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2011, v11-02
Realizátor:	CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.
Termín terénního šetření:	7. – 14. 2. 2011
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1069
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	EV.1, EU.15a, EV.31
Zveřejněno dne:	11. března 2011
Zpracoval:	Jan Červenka

Únorové šetření CVVM se v krátkosti dotklo progresivního zdaňování příjmů a složitosti daňového systému. Konkrétně zjišťovalo, co veřejnost soudí o výši daní, pokud jde o lidi s vysokými, s průměrnými a s nízkými příjmy.¹ (Viz tabulku 1a-c)

Tabulka 1a: Daně jsou, pokud jde o lidi s „vysokými“ příjmy (%)

	9/99	3/02	9/05	2/07	2/08	2/09	2/10	2/11
příliš vysoké	4	4	7	7	3	2	1	1
vysoké	6	9	14	13	6	6	7	7
přiměřené	22	24	22	24	20	18	21	21
nízké	24	27	33	31	37	37	39	40
příliš nízké	29	15	11	12	24	25	22	22
vysoké/nízké	10/53	13/42	21/44	20/43	9/61	8/62	8/61	8/62

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

¹ Otázka: „Co si myslíte o výši daní v našem státě? Nejprve se zamyslete nad daněmi lidí s vysokými příjmy, pak lidí s průměrnými příjmy a nakonec nad daněmi lidí s nízkými příjmy. Jsou v současné době daně příliš vysoké, vysoké, přiměřené, nízké, nebo příliš nízké u lidí s vysokými příjmy, u lidí s průměrnými příjmy, u lidí s nízkými příjmy?“

Tabulka 1b: Daně jsou, pokud jde o lidi s „průměrnými“ příjmy (%)

	9/99	3/02	9/05	2/07	2/08	2/09	2/10	2/11
příliš vysoké	9	7	8	5	7	6	4	5
vysoké	31	37	42	42	39	32	27	30
přiměřené	46	40	39	42	42	49	54	52
nízké	3	3	3	2	4	3	4	4
příliš nízké	1	0	0	0	0	0	1	1
vysoké/nízké	40/4	44/3	50/3	47/2	46/4	38/3	31/5	35/5

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Tabulka 1c: Daně jsou, pokud jde o lidi s „nízkými“ příjmy (%)

	9/99	3/02	9/05	2/07	2/08	2/09	2/10	2/11
příliš vysoké	28	27	27	25	34	30	24	27
vysoké	35	40	46	41	38	38	39	39
přiměřené	25	17	16	23	18	19	25	23
nízké	1	2	2	2	2	2	2	2
příliš nízké	0	0	0	0	1	1	1	0
vysoké/nízké	63/1	67/2	73/2	66/2	72/3	68/3	63/3	66/2

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Z šetření vyplynulo, že jen 8 % občanů považuje daně lidí s **vysokými příjmy** u nás za vysoké, 21 % za přiměřené a 62 % za nízké, v tom 22 % dokonce za „příliš nízké“. Daně lidí s **průměrným příjmem** jsou o málo více než třetinou (35 %) občanů hodnoceny jako vysoké a více než polovinou (52 %) jako přiměřené, za nízké je označuje pouze 5 % dotázaných. Daně lidí s **nízkým příjmem** vidí dvoutřetinová většina občanů (66 %) jako vysoké, necelá čtvrtina (23 %) jako přiměřené a 2 % jako nízké. Z těchto celkových výsledků lze usoudit, že většina veřejnosti nepovažuje rozložení daňového břemene mezi jednotlivé příjmové skupiny obyvatelstva za příliš spravedlivé. Nadměrnou zátěž nesou podle převládajícího mínění lidé s nízkými příjmy, přičemž výše daní u skupiny lidí s vysokými příjmy je nejčastěji pokládána za nízkou.

V porovnání s minulým šetřením se postoj k míře zdanění lidí s **vysokými příjmy** významně nezměnil. Stávající hladina podílu respondentů považujících zdanění lidí s vysokými příjmy za nízké je tak od roku 2008 velmi stabilní a přitom výrazně vyšší, než byla kdykoli v období let 1999 až 2007, kdy navíc převládal trend pozvolného posunu od mínění, že lidé s vysokými příjmy odvádějí na daních málo, k názoru, že jejich zdanění je naopak vysoké.

V případě lidí s **průměrným příjmem** byl oproti minulému šetření zjištěn mírný čtyřbodový nárůst podílu těch, kdo jejich daně považují za vysoké. Podíl těch, kdo daně lidí s průměrným příjmem pokládají za vysoké, je i přes tuto dílčí změnu podstatně nižší, než býval do roku 2008, zatímco podíl těch, kdo tyto daně pokládají za přiměřené, je naopak výrazně vyšší než byl kdykoli v letech 1999 až 2008.

V názoru na daně lidí s **nízkým příjmem** nedošlo od posledního šetření k statisticky významnému posunu. Dlouhodobě se podíl těch, kdo považují zdanění lidí s nízkým příjmem za vysoké, pohybuje okolo dvou třetin, v letech 2005 a 2008 pak šetření zachytila jeho mírné zvýšení nad úroveň 70 %, které se však při následujícím výzkumu ani v jednom případě nepotvrdilo.

Analýza podle jednotlivých sociodemografických a jiných třídících znaků ukázala, že zdanění lidí s vysokými příjmy za vysoké nebo přiměřené častěji označují lidé s vyšším osobním příjmem či s dobrou životní úrovní domácnosti,

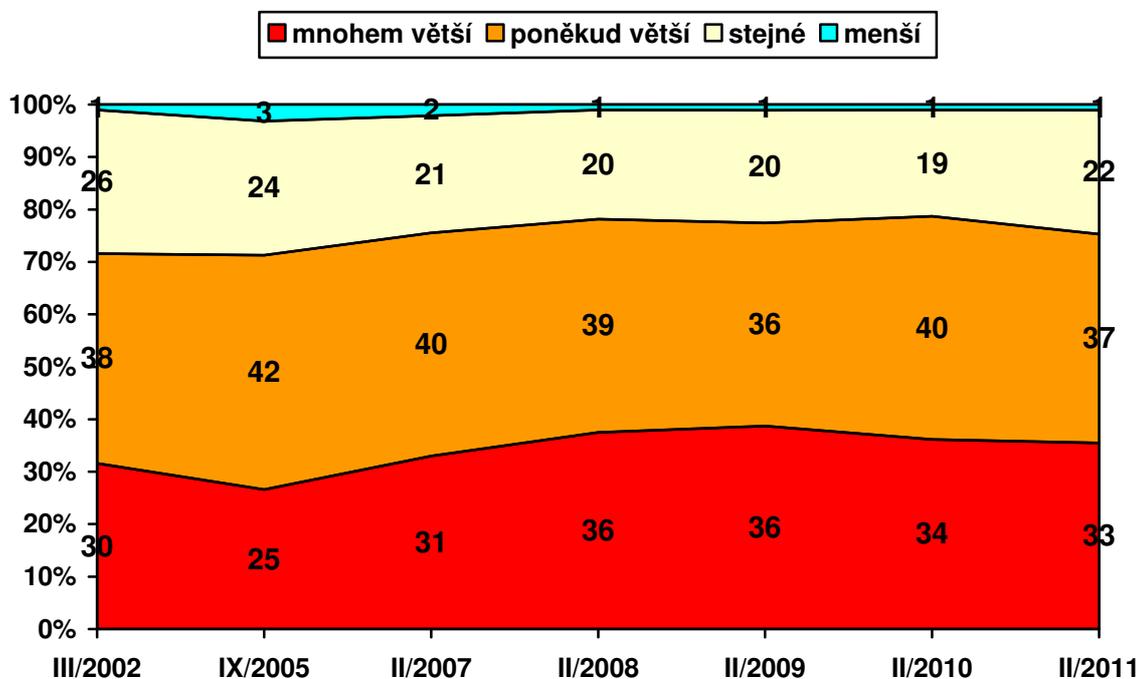
absolventi vysokých škol, vysoce kvalifikovaní odborní nebo vedoucí pracovníci, podnikatelé nebo živnostníci a z hlediska politické orientace lidé hlásící se k politické pravici, především pak příznivci ODS a TOP 09. V těchto skupinách se zároveň méně často vyskytoval názor, že by tyto daně byly nízké, což naopak relativně častěji vyjadřovali respondenti s nižším příjmem či horší životní úrovní, důchodci, lidé radící se na pravolevé politické škále nalevo od středu a voliči KSČM či ČSSD.

Zdanění lidí s průměrnými příjmy jako přiměřené ve zvýšené míře hodnotí dotázaná s dobrou životní úrovní a stoupenci ODS nebo TOP 09.

Za vysoké zdanění lidí s nízkými příjmy častěji považují lidé se špatnou životní úrovní a nižším příjmem, nezaměstnaní, zaměstnanci v dělnických profesích, voliči ČSSD, ti, kteří nepreferují žádnou stranu a k volbám by nešli, a lidé hlásící se k levici. Naopak méně často za vysoké a častěji za přiměřené či dokonce nízké zdanění lidí s nízkým příjmem označovali absolventi vysokých škol nebo středních škol s maturitou, dotázaní s dobrou životní úrovní a vyššími příjmy, podnikatelé nebo osoby samostatně výdělečně činné, lidé radící se na pravolevé politické škále k pravici a stoupenci ODS či TOP 09.

V šetření byla všem respondentům také položena otázka sledující postoj k progresivnímu zdaňování osobních příjmů: „Lidé platí daně ve výši určitého procenta ze svých příjmů. Myslíte si, že v porovnání s lidmi s nízkými příjmy by měli lidé s vysokými příjmy odvádět na daních mnohem větší procento ze svých příjmů, poněkud větší procento ze svých příjmů, stejné procento, jako lidé s nízkými příjmy, poněkud menší procento ze svých příjmů, nebo mnohem menší procento ze svých příjmů?“

Graf 1: Jaké by mělo být procento daně z příjmu u lidí s vysokými příjmy oproti lidem s nízkým příjmem? (%)

Pozn.: Procenta ve sloupci, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Výsledky v grafu 1 ukazují, že u české veřejnosti převládá postoj představující podporu více či méně progresivního zdaňování osobních příjmů. Celkem 70 % dotázaných soudí, že by procento odvedené na daních u lidí s vysokými příjmy mělo být vyšší než u lidí s nízkými příjmy, přičemž 33 % dokonce uvedlo, že by mělo být „mnohem vyšší“. 22 % respondentů se vyslovilo pro zdaňování stejnou sazbou bez ohledu na výši příjmu a jen zanedbatelná část (1 %) dotázaných uváděla, že by lidé s vyššími příjmy měli na daních odvádět relativně menší část z nich v porovnání s těmi, kdo mají nízký příjem.

Analýza podle jednotlivých třídících znaků ukázala, že podpora vyšších daňových sazeb pro lidi s vysokými příjmy v různé míře převažuje ve všech skupinách populace, které jsou v souboru významně zastoupeny. Přesto relativně nižší podporu progresivního zdaňování příjmů šetření zaznamenalo mezi těmi, kdo se hlásí k pravici, stoupenci ODS nebo TOP 09, vysoce kvalifikovanými odbornými či vedoucími pracovníky, podnikateli, absolventy vysokých škol nebo středních škol s maturitou a dotázanými s dobrou životní úrovní.

Kromě otázek, které se týkaly daňové progresy, únorové šetření zjišťovalo, zda lidé podle svého vlastního mínění rozumějí či nerozumějí současnému daňovému systému v České republice.²

Tabulka 2: Rozumí systému daní (%)

	III/2006	II/2007	II/2008	II/2009	II/2010	II/2011
rozhodně ano	3	3	5	3	4	3
spíše ano	20	25	27	27	29	29
spíše ne	36	42	41	40	39	42
rozhodně ne	33	22	20	22	21	19
neví	8	8	7	8	7	7

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Podle výsledků zachycených v tabulce 2 našemu daňovému systému nerozumí asi tři pětiny (61 %) občanů, zatímco necelá třetina (32 %) jej podle vlastního vyjádření chápe. Oproti předchozímu šetření se situace významně nezměnila.

Míra deklarovaného porozumění daňové soustavě se celkem podle očekávání zvyšuje společně se vzděláním respondenta a také s rostoucí životní úrovní. Relativně vyšší podíly těch, kdo daňové soustavě podle svého mínění rozumějí, šetření ukázalo zejména mezi podnikateli a živnostníky, mezi vysoce kvalifikovanými odbornými nebo řídicími pracovníky či příznivci ODS nebo TOP 09.

² Otázka: „Řekl byste, že našemu systému daní rozumíte? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne?“